

WERELD BURGER

wereldnieuws
in zakformaat

BELGIE - BELGIQUE
8500 KORTRIJK 1
AFDELING 2
4/1132

Vrouwen,
sleutel tot
ontwikkeling

Wereldburger is een driemaandelijkse uitgave van Wereldsolidariteit

9de jaargang • oktober-november-december 2007 • Afgiftekantoor Kortrijk 1 • afdeling 2 • erkenning P309504

in dit nummer

VROUWEN

Sleutel voor ontwikkeling 4

HET ZUIDEN IN ZICHT

Vrouwen actief in
 Dominicaanse Republiek 8

IN DE KIJKER

Dame Blanche 10

WERELDBURGER AAN HET WOORD

Fedra Van Huyse 14

WENSKAARTEN

Nu te koop 16

Wereldburger wordt uitgegeven door
 Wereldsolidariteit vzw
 Haachtsesteenweg 579, 1030 Brussel

telefoon: 02 246 36 71
 e-mail : wereldsolidariteit@wsm.be
 webadres : www.wereldsolidariteit.be

samenstelling en eindredactie :

Fabienne Sichien

Werken mee aan dit nummer :

Fedra Van Huyse, Ellen Verryt, Anneke
 De Jonghe, Nancy Govaerts, Veer Dusauchoit.

Fotomateriaal :

Wereldsolidariteit, Gert De Herdt,
 Nele De Graeve, Rob Stevens, Jos Verhoogen

lay-out en druk : Gevaert Graphics

verantwoordelijke uitgever : Andre Kiekens

De Wereldburger wordt gesubsidieerd door DGOS,
 gedrukt op chloorvrij papier, in het meest economische
 formaat en verzonden op de goedkoopste manier.

4

10

14

Wereldsolidariteit in Noord en Zuid is mogelijk dankzij de steun van:

Hallo wereldburger,

Is het jou ook al opgevallen? In de titel van het jaarthema van KAV staat een kanjer van een schrijffout : **KAV wereldt!**. De spellingscontrole op mijn computer trekt er consequent een rode lijn onder. Op die manier trekt KAV uiteraard de aandacht. En terecht, werken aan de wereld is een werkwoord.

Ook op het vlak van gender is er nog veel te doen.

Er werd de voorbije decennia vooral veel gepraat en beloofd. Al in 1979 engageerden de lidstaten van de Verenigde Naties zich om alle vormen van discriminatie tegenover vrouwen uit te roeien. Drie decennia later kloppen we nog steeds op dezelfde nagel.

Natuurlijk zijn er projecten en programma's voor en met vrouwen. De overgrote meerderheid van kleine leningen (mikrokredieten) bijvoorbeeld, gaan naar vrouwen. Er worden ook heel veel inspanningen geleverd op het vlak van gezondheid.

Waar het schoentje blijft knellen is de afwezigheid van vrouwen bij het plannen en beheren van deze projecten. Politieke en economische beslissingen met impact op vrouwen, worden nog te vaak zonder hen doorgevoerd.

Met andere woorden : vrouwen willen niet alleen als "kwetsbare doelgroep" meer middelen binnenrijven, ze willen vooral meebeslissen hierover. Dat is de essentie van de hele "**empowerment**" gedachte. Het is misschien de moeilijkste, maar meest duurzame stap naar gendergelijkheid.

Dit is geen beschuldigende vinger naar de mannelijke helft van de wereldbevolking.

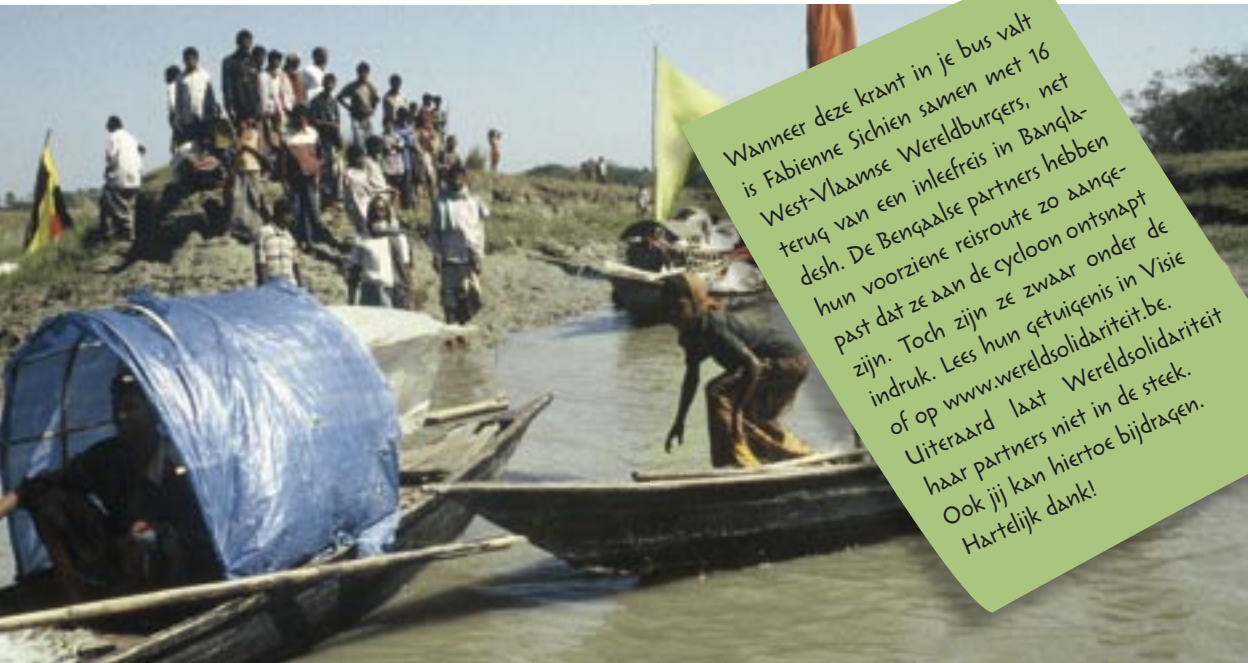
Ook Lieve Blanquaert zegt : "*Wij Westerse vrouwen gebruiken de macht die we vergaard hebben te weinig om daaraan wereldwijd iets te doen*".*

Geen klaagzang dus, maar een appél om zelf in actie te schieten.

'KAV wereldt' is een engagement om deze discussie een jaar lang op de agenda te houden. Om het emancipatieproces van vrouwen bij ons, in de weegschaal te leggen ten voordele van vrouwen in het Zuiden. Om de balans te herstellen tussen mannen en vrouwen, tussen Noord en Zuid.

Fabienne Sichien

* in KAV uitgave : "buitengewone activiteiten 2007-2008" p. 11.

Wanneer deze krant in je bus valt is Fabienne Sichien samen met 16 West-Vlaamse Wereldburgers, net terug van een inleefreis in Bangladesh. De Bengaalse partners hebben hun voorziene reisroute zo aangepast dat ze aan de cydoon ontsnapt zijn. Toch zijn ze zwaar onder de indruk. Lees hun getuigenis in Visie of op www.wereldsolidariteit.be. Uiteraard laat Wereldsolidariteit haar partners niet in de steek. Ook jij kan hiertoe bijdragen. Hartelijk dank!

Meer investeren in vrouwen

Vrouwen zijn straffe madammen: ze werken hard, zorgen voor brood op de plank... en toch zijn 70 % van de armen vrouw. Want wereldwijd krijgen vrouwen minder kansen en minder rechten. Vrouwen verdienen bijvoorbeeld op wereldvlak gemiddeld 2/3 van wat mannen verdienen.

In bijna elk land werken vrouwen nochtans meer uren dan mannen. Minstens de helft van hun werktijd besteden vrouwen aan onbetaalde arbeid. Veel van dit werk wordt niet meegeteld in de nationale boekhouding. Deze 'onzichtbare' arbeid resulteert in onmacht: wat niet meetelt, krijgt geen aandacht. Meer investeren in vrouwen is de sleutel voor ontwikkeling.

De cijfers spreken voor zich

70% van de armen in de wereld is vrouw. Ze werken keihard, maar verdienen niet genoeg om zichzelf en hun gezin boven de grens van 1 dollar per dag te helpen.

80 miljoen vrouwen ter wereld zijn werkloos, dat is 22% meer dan tien jaar geleden.

66% van alle volwassen analfabeten zijn vrouw.

1% van het wereldwijde vermogen is in het bezit van alle vrouwen samen.

Werken en werken is twee, of drie

Statistieken over de rol van vrouwen op de arbeidsmarkt zijn gevaarlijk misleidend. Je zou er kunnen uit afleiden dat vrouwen op het vlak van arbeid nog veel in te halen hebben.

Maar als je alle vormen van arbeid samentelt : betaald werk, huishoudelijk werk, zorgarbeid en vrijwilligerswerk, dan kom je tot het ontstellende cijfer dat **vrouwen 2/3 van alle arbeidsuren ter wereld op zich nemen.**

Armoede, een vrouwengezicht

De cijfers krijgen echt een vrouwengezicht als je de armoede verder gaat ontleden. **Vrouwen in landelijke gebieden** bijvoorbeeld hebben meer kans om arm te zijn. Ze werken even hard op het land, maar staan aan de kant als het gaat over

beslissingen nemen. Economisch hebben ze niets te vertellen.

De overgrote **meerderheid van vrouwen werkt in de informele sector**. In Benin bijvoorbeeld gaat dit over 97% van de vrouwen. Het is niet alleen slecht betaald werk, het is onzeker en biedt weinig toekomst. Vrouwen hebben ook minder toegang tot kredieten om te investeren in hun kleine onderneming.

Armoede dwingt jonge mensen tot migratie. In Azië en Latijns Amerika is de helft van de migranten vrouw. In landen als Indonesië, Filipijnen en Sri Lanka zijn vrouwen ruim in de meerderheid in de groep migranten.

Omdat iedereen er beter van wordt

De situatie van vrouwen verbeteren is een gerechtvaardigde eis. Gaat het niet over ongeveer de helft van de wereldbevolking? Bovendien is het duidelijk dat wie een vrouw helpt, een heel gezin helpt. **En als vrouwen kansen krijgen, dit ook effecten heeft op de komende generaties**. Onderzoeken wijzen uit dat ontwikkelingsprogramma's slechts echt kans op slagen hebben als ze de "gendertoets" kunnen doorstaan, als ze gelijkheid tussen mannen en vrouwen bevorderen.

Dure woorden

Gender, gendergelijkheid, empowerment zijn woorden die opduiken als het gaat over rechten en kansen van vrouwen. Maar waar staan ze voor in de context van ontwikkelingssamenwerking?

Gender : zijn de gevolgen die mannen en vrouwen ondervinden omdat ze tot het ene of het andere geslacht behoren. Het gaat hier niet over biologische verschillen, maar over een verschil in kansen, een verschil in mogelijkheden om je leven uit te bouwen.

Vrouwen worden gediscrimineerd omdat ze vrouw zijn. En dat gaat ver, zelfs de levenskansen van pasgeboren meisjes liggen lager dan die van jongens.

Gendergelijkheid : is het streven om de mindere kansen en mogelijkheden van vrouwen uit te schakelen. Mannen en vrouwen zijn verschillend, maar de mogelijkheden die hen worden geboden om iets met hun leven te doen, moeten gelijk zijn.

Omdat de ongelijkheid zo diep is doorgedrongen in alle lagen van de samenleving, kan men dit niet meer oplossen met één actie of één project. Een batterij aan projecten en veel goede wil is nodig, van vrouwen én mannen.

Empowerment : hier komt de kat op de koord. Er lopen wereldwijd heel wat projecten en programma's om **vrouwen meer kansen te bieden**. Onderwijs voor meisjes, betere toegang tot gezondheid, evenwichtiger voeding. Er zijn ook initiatieven om **vrouwen meer economische macht** te geven. Microkredieten, arbeidsrechten van vrouwen worden verdedigd, vrouwen krijgen meer recht op bezit.

Een brede stroom van studies op macro-niveau tonen aan dat meer gendergelijkheid en emancipatie van vrouwen leidt tot hogere economisch ontwikkeling en tot een daling van de armoede. Het is bijvoorbeeld zo dat :

- overal ter wereld onderwijs van moeders leidt tot een verhoging van het onderwijs- en gezondheidsniveau van kinderen
- een grotere controle van vrouwen over landbouwinputs de landbouwoutput en het inkomen gevoelig doet stijgen.
- Meer inkomen in handen van vrouwen meestal een stijging van het welzijnsniveau van alle gezinsleden impliceert.

Nathalie Holvoet, Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en –beheer. "Evoluties in het ontwikkelingsdenken –en beleid, nieuwe kansen voor gendergelijkheid?" Rapport voor de commissie Vrouwen en Ontwikkeling, april 2007.

„ Een microkrediet verlenen aan een vrouw, betekent dat de situatie van gemiddeld 7 mensen verbetert”

Cécile Ki, Burkina Faso

Maar waar het schoentje blijft knellen is de mate waarin vrouwen zelf meebeslissen. Over onderwijsvraagstukken, over economie, over politiek.

Krijgen vrouwen impact op veranderingsprocessen? Kunnen ze beslissingen sturen? Met andere woorden : er wordt veel gepraat over herverdeling van de rijkdom, maar wil men ook de macht herverdelen? emPOWERment dus.

En dat is niet louter een armoedeprobleem, dit is wat vrouwen wereldwijd bindt. Noord en Zuid, Oost en West.

Mooie beloftes

Niets nieuws onder de zon, denk je? Gelijk hebt je. Al decennialang worden er op nationaal en internationaal vlak conferenties gehouden, conventies* afgesloten en ...beloftes niet nagekomen.

1979 : Conventie van de Verenigde Naties : “ Convention on the Eliminate all Forms of Discrimination against Woman”. Deze conventie is zeer ruim en vooruitstrevend voor haar tijd. **Discriminatie is elk onderscheid, elke uitsluiting of beperking op basis van het geslacht in de politiek, economie, op sociaal, cultureel en burgerlijk vlak en op elk ander gebied.**

170 landen hebben intussen deze conventie ondertekend, alle Westerse landen, behalve de Verenigde staten.

1994 : 15 jaar na deze conventie organiseren de Verenigde Naties een vierde internationale Vrouwenconferentie in Beijing (China). Alle knelpunten komen opnieuw naar boven. Ook hier worden afspraken gemaakt die heel wat Westerse landen onderschrijven.

1999 : in België wordt een wet gestemd waardoor gendergelijkheid een “transversale” doelstelling is in de Belgische ontwikkelingssamenwerking. Dat betekent dat van alle programma’s verondersteld wordt dat ze de gendertoets kunnen doorstaan.

2000 : de Milleniumverklaring van de VN. Acht doelen te bereiken om tegen 2015 de armoede in de wereld te halveren. Doelstelling 3 zegt : **“gendergelijkheid promoten en vrouwen meer beslissingsbevoegdheid geven”.**

Tijd voor actie

Het kost de wereld meer dan één generatie vrouwen om stappen te zetten. 2015 komt aardig dichtbij. Het is de moment om een tandje bij te steken.

Wereldsolidariteit speelt als NGO een dubbele rol. Enerzijds via de partners in het zuiden **werken aan gendergelijkheid** en emancipatie van vrouwen. We kunnen met voorbeelden aantonen dat vrouwen een prominente rol spelen in de projecten. En stilaan ook hun plaats veroveren in de beslissingsorganen.

Anderzijds zijn **we luis in de pels van politici** en andere beleidsverantwoordelijken die de mooie beloftes bezegelen met dure woorden. We herinneren hen eraan en voeren actie om hen tot daden te bewegen.

In de Lentecampagne 2008 wil Wereldsolidariteit samen met KAV en de andere deelorganisaties op de barricaden staan voor vrouwen. Omdat het nodig is.

* conventie : is een internationale overeenkomst. In dit geval afgesloten door de lidstaten van de Verenigde Naties. Om kracht van wet te hebben moeten minstens 2/3 van de landen deze conventie ook bekrachtigen in hun parlementen.

AI HOMBRE... Y AHORA QUÉ ?

(Ai man toch ...en wat nu weer ?)

„...want de mannen, ondanks al hun machismo en het belang dat ze hechten aan hun eer, hun naam, hun zoon, laten veelal hun gezin in de steek. Vrouwen blijven, ze zijn de hoeksteen van het gezin. Mannen zijn passanten.”

Isabelle Allende

Deze uitspraak past misschien nog het beste bij wat ik zelf ervaren heb de afgelopen vijftien jaar dat ik in Latijns-Amerika woonde en werkte, wat betreft het *machismo*. Ook al denken we bij het woord *machos* nogal spontaan aan besnorde en behaarde mannen met hoed en puntige cowboylaarzen die met gebalde vuist op de tafel slaan zal bij mij daarentegen altijd het beeld bijblijven van hun vrouwelijke opposanten ; de *matriarcas*.

Ik heb ongelooflijke herinneringen aan die vrouwen en heb met verschillende van hen gedurende de jaren een diepe en warme vriendschap opgebouwd. *La matriarca* is de vrouw die soms wel drie generaties onder haar hoede neemt en dit niet voor even, maar elke dag weer opnieuw. Wanneer ik dit aspect van de Latijns-Amerikaanse samenleving eenmaal begrepen had kreeg het *machismo* een héél andere invulling bij mij. Ik zag bijna enkel nog mannen die er door de dikwijls veel te grote afhankelijkheid van hun moeders er niet in slaagden het hoofd te bieden aan de dagdagelijkse zorgen en verantwoordelijkheden binnen hun eigen familie. Daar liepen ze dan ook steevast van weg. Soelaas werd dan meermaals gezocht bij minnaressen die op hun beurt ook weer alleenstaande moeders werden , en de man ...die keerde terug naar het ouderlijk huis ; steeds weer opnieuw.

Maar je kan het een moeder en vrouw toch niet kwalijk nemen voor haar kinderen te blijven zorgen en van hen te blijven houden, hoe oud ze nu

ook zijn. En zo houdt dit systeem van sociale ongelijkheid zichzelf voor een groot stuk in stand. Alhoewel Latijns-Amerikaanse vrouwen de laatste tien jaar veel meer opkomen voor hun rechten en stilletjesaan de bijna mythisch geworden stereotypen toch doen wankelen.

Er bestaan in Latijns-Amerika dan ook heel veel strijdbare vrouwenorganisaties die mee aan de basis liggen van maatschappelijke veranderingsprocessen. Natuurlijk zijn er ook veel mannen in Latijns-Amerika die het tegenbeeld zijn van wat ik hier voorstel en wel een zorgzaam en verantwoordelijk familieleven leiden maar die vallen niet zo op natuurlijk .

In traditionele boerengemeenschappen echter leeft het strikte rollenpatroon nog wel veel meer en is het mede door de geografische afzondering en de soms hermetische geslotenheid naar de buitenwereld toe veel moeilijker voor een vrouw om op te komen tegen eender welke vorm van mishandeling of onderdrukking. Maar ook dáár , ver achter bergen, meren en zee, wordt het leven gegeven en gedragen door vrouwen en wonen in veel families opeenvolgende generaties samen onder één en hetzelfde dak.

Ellen Verryt

Ellen werkt sedert 1 oktober voor Wereldsolidariteit. Ze volgt de partners en programma's van Latijns Amerika op. Voordien woonde ze 15 jaar in Honduras, Guatemala en El Salvador.

Woonplaats : Bateye 61*

Vrouwen van Haïtiaanse oorsprong die in de Dominicaanse Republiek wonen, lijken wel voor het ongeluk geboren. Hoeveel tegenslag kan een mens verwerken zonder te breken?

Haïtiaans

Op de vlucht voor de repressie en de armoede in Haïti komen de vrouwen in de sloppenwijken (bateyes) van de grootsteden terecht. Haïtiaan is een scheldwoord geworden, er is discriminatie en racisme.

Migrant

Ze hebben geen enkel statuut, zelfs niet van vluchteling. Op papier bestaan ze niet. Ze kunnen dus niets officieels doen : werken, kopen, huren. Officiële scholen laten hen niet toe.

Vrouw

Vrouwen leven in een machocultuur, ze zijn vaak voorwerp van spot en vernedering. Mishandeling is hen niet vreemd, ofwel binnen het gezin, ofwel op straat tijdens de talloze razzia's of gewoon omdat ze vrouw zijn.

En seropositief

Meisjes lopen tweemaal zoveel kans om HIV besmet te worden dan jongens. Om te overleven hebben vrouwen vaak niets anders dan hun lichaam. Het aantal prostituees is bijzonder hoog. De Dominicaanse Republiek heeft de bedenkelijke eer om het vierde land ter wereld te zijn waar prostitutie welig tiert (na Thailand, Brazilië en de Filippijnen) het zou gaan over 50.000 vrouwen, op een bevolking van 8 miljoen. Niet echt de meest geschikte positie van waaruit vrouwen rechten kunnen afdwingen.

** Bateye 61 is de weinig fraaie naam van een nog minder fraaie sloppenwijk*

’ Ti gren fè gwo pyébwa*
Ook uit een klein zaadje
komt een grote boom

Of vrij vertaald : elke kleine kans kan een aanknopingspunt zijn voor een beter leven.

En vrouwen gebruiken elke strohalm om zich aan op te trekken.

Deze vrouwen hebben al teveel stormen doorstaan om nu nog te breken. Hun spreekwoorden zijn een illustratie van hun kracht, hun overlevingsdrang. En hun overtuiging om te strijden voor een betere toekomst voor hun dochters.

Gratis Condooms

De kunst om te overleven is de kracht om in elke situatie een aanknopingspunt te vinden om niet op te geven. Voor de vrouwen in de sloppenwijken betekent dit “samen werken” en “niet bij de pakken blijven zitten”. Concreet uit zich dit in projecten die echt iets veranderen aan hun situatie.

Geen taboes

Vrijwilligers spreken jongeren aan over hun seksueel gedrag. Ze trekken met gratis condooms de baan op en desnoods leren ze hen hoe ze die moeten gebruiken. Enkel de directe aanpak zal iets veranderen.

Zelf voor inkomen zorgen

Jonge vrouwen starten een eigen zaak met een kleine lening. Zeer kleinschalig maar er komt brood op de plank, en dat telt.

Ziek zijn is niet louter pech

Vrouwen sparen samen en vormen hun eigen ziekenfonds. Medicijnen en gezondheidszorgen worden betaalbaar.

§ Sé jan ou ka fè kaban aw ou ka domi* Zoals je je bed opmaakt zal je slapen
 Vrij vertaald : Je hebt dus zelf impact op je leven, niet alles is het gevolg van toeval.

En vrouwen ondernemen actie om hun lot in eigen handen te nemen.

Deze acties van en voor vrouwen kunnen rekenen op de steun van Mosctha, een onafhankelijke zelforganisatie van Haitiaanse migranten. Mosctha is partner van Wereldsolidariteit. Hun projecten zijn een antwoord op de vele noden van de één miljoen economische vluchtelingen die vastzitten in de Dominicaanse Republiek.

* Creools : taal van de Afrikaanse slaven die voornamelijk op Haïti wordt gesproken.

Dame Blanche

Een productie van Nele De Graeve
In opdracht van Wereldsolidariteit en KAV.
Op dit moment zijn er al meer dan 150 voorstellingen geboekt, overal in Vlaanderen.

Mama, zijn **alle negerkes** jongens?

Dit is één van de vele vragen die de kleine Nele stelt aan haar moeder in de jaren '60. Ze staan in de winkel en haar moeder heeft net enkele centen voor de missies in een knikkend Afrikaantje gestoken. Kleine Nele droomt van Afrika. Veertig jaar later wordt haar droom waar : Nele De Graeve, intussen moeder, docent aan de Gentse academie en rasartiest, vliegt naar Afrika, Burkina Faso.

Hoe keek je aan tegen de opdracht van Wereldsolidariteit : “iets maken over vrouwen in Afrika”?

Nele : Alles wat ik tot hiertoe gedaan heb is humor. Ik steek graag de draak met alles. Met mezelf, onze levenswijze, wat zogenaamd belangrijk

is in het leven van vrouwen. Mijn eerste reactie was dan ook : “ik kan dat niet, in geen 100 jaar!”. Tot ik daar was. Na enkele dagen en zeker na een gesprek met vrouwen die aan AIDS-preventie doen, wist ik het : ik moet dit gewoon doen. Ik ben een artiest, ik moet op mijn manier iets doen.

De titel van je monoloog is “Dame Blanche”, een dubbele bodem?

Nele : Uiteraard verwijst het naar mezelf : blanke vrouw in het hart van Afrika, een week lang samenleven met zwarte vrouwen. En het verwijst ook letterlijk naar het ijsje, de combinatie van koud ijs en warme chocolade. Een tegenstelling, maar zo lekker samen.

De rode draad in het verhaal is de vraag : “waar zijn we in godsnaam mee bezig?”. Die vraag lag ginder voortdurend op mijn lippen. Ik hoed me

om belerend te zijn, ik zet gewoon Vlaanderen naast Afrika en dat is voor de toeschouwers voldoende duidelijk.

Een voorbeeldje. Een meisje van een jaar of 8 staat een eindje van ons te luisteren, ze draagt haar broertje op haar heup. Na een hele tijd vraag ik haar of het niet te lastig wordt. Ze antwoordt : “dat is niet lastig, dat is mijn broer”. Zo'n dingen zeggen genoeg.

Je schreef alles zelf, wat is je favoriete stukje?

Nele : Op een dag bezochten we een groep vrouwen die een alfabetiseringscursus volgden. Veel materiaal hadden ze niet, je hoorde hen wel voortdurend woorden opdreunen. Dat heb ik verwerkt tot “ ik evenaar, jij evenaart, ...wij kunnen de evenaar nooit evenaren.” Hierin probeer ik uit te drukken hoe ik onder de indruk ben van hun waardigheid. “Dignité” is in Afrika uitgevonden, door vrouwen. Tot in de kleinste dorpen, op de grootste vuilnisbelten, in de achterafstegen, vrouwen houden hun waardigheid. Burkina Faso, of letterlijk : het land van de waardige mensen, ze konden de naam niet beter gekozen hebben.

Wat wil je dat het publiek mee naar huis neemt?

Nele : Warmte en hartelijkheid. Ik probeer hen te vertellen, te tonen en te laten aanvoelen hoe vrouwen in Afrika tegen het leven aankijken. De context waarin ze leven is verschrikkelijk : armoede, besnijdenis, ziekte. De dood is heel nabij. Maar tegelijk hebben ze een levenskracht en een samenhangingsgevoel waar wij amper bij kunnen. Het doet dan ook deugd als je voelt dat er ook warmte in de zaal is tussen de aanwezige vrouwen. Dat ze groep vormen en samen genieten. Op dat moment leg ik de link met Afrika, het is ook omdat vrouwen samenwerken dat ze overleven. Ik zeg dit nergens letterlijk, maar ik weet dat Vlaamse vrouwen dat aanvoelen.

Je vertelt aan je publiek dat je nog vaak aan Afrika denkt

Nele : Dat is ook echt zo, ik denk er nog vaak aan. Natuurlijk is het intussen al maanden geleden, maar die week tussen vrouwen in Ouagadougou laat me niet meer los. De vrouwen hebben me ook gevraagd om te getuigen. Ze vinden het belangrijk te weten dat Vlaamse vrouwen interesse hebben voor hen. Na de voorstelling praat ik nog even met het publiek. Er worden vragen gesteld, of vrouwen vertellen hun eigen ervaringen. Dat stukje is niet voorbereid, dat loopt spontaan en is anders bij elke voorstelling. Vorige week bijvoorbeeld kwamen we tot de conclusie hoe belangrijk onderwijs en vorming is voor vrouwen. In Afrika is dit zo, maar ook vrouwen van KAV getuigen over hoe belangrijk het voor hen is geweest om in een vrouwenbeweging kansen op vorming te krijgen. Op die manier worden voortdurend nieuwe linken gelegd tussen vrouwen van Vlaanderen en Burkina Faso.

Wat ik ooit als ondoenbaar inschatte, blijkt nu te lopen als een trein en geeft mij en het publiek veel voldoening.

de Dusauchoits

Chris kennen we van zijn radio en TV-werk, maar ook omdat hij het lef had om als man op de affiche “stem vrouw” te staan. **Tine** werkte voor Artsen Zonder Grenzen in Mozambique, Congo, Oeganda en Honduras. **Veer** schreef jarenlang een maandelijkse column in Vrouw en Wereld en is nu directeur van de dienst vorming bij KAV. Een uitgelezen gezelschap dat niet veel nodig heeft om ze aan de praat te krijgen over gender, over mannen en vrouwen.

Tine

’ We weten al veel langer dat vrouwen in het Zuiden grote gezondheidsrisico’s lopen.

De aandacht voor vrouwen lijkt groot op dit moment.

Tine : op dit moment loopt de campagne “woman are heroes” van Artsen Zonder Grenzen. Geen moment te vroeg. We weten al veel langer dat vrouwen in het Zuiden grote gezondheidsrisico’s lopen. Het feit dat er weinig aandacht is voor specifieke problemen van vrouwen zit soms in kleine dingen. Zo heb ik eind van de jaren tachtig in toenmalig Zaïre weken moeten aandringen om maandverbanden geleverd te krijgen. Een goedkoop en nuttig hulpmiddel, maar het behoorde niet tot de basisuitrusting van een arts.

Wat nu ook stilaan begint door te dringen is dat in conflictsituaties vrouwen grotere slachtoffers zijn dan werd aangenomen. Ze zitten economisch aan de grond, worden systematisch verkracht en dragen veel langer de gevolgen van de strijd die de hunne niet is.

Veer : Tegelijk zijn het vrouwen die erin slagen om in moeilijke situaties te overleven. Het zijn vrouwen die als eerste weer recht krabbelen. Zij proberen van elke situatie nog iets te maken.

Je krijgt de indruk dat mannen hun verantwoordelijkheid niet opnemen.

Chris : Denken in extremen en in vaste rollenpatronen is een gevaarlijk denken uit “de boekskes”. Men probeert alle gedrag van vrouwen te herleiden tot bessen verzamelen en dat van mannen tot jagen. We hebben inderdaad andere taken en vullen verantwoordelijkheid anders in. Dat hoeft niet te leiden tot ongelijkheid. Maar dat doet het wel, ook bij ons. De loopbaankansen en de financiële mogelijkheden van vrouwen zijn ook hier beperkter. Wij moeten niet de pretentie hebben om onszelf “hoger beschaafd” te noemen zolang dit niet in orde is.

Tine : cultuur en religie wordt ook vaak ingeroepen om vrouwen te onderdrukken. Denken we maar aan het voorval onlangs waarbij moslimvrouwen niet behandeld mochten worden door mannelijke artsen. Dit heeft volgens mij vooral met macht te maken, religie wordt hier ten onrechte gebruikt.

Chris : cultuur wordt in dit geval ten onrechte op een “piëdestal” gezet: we moeten onze eigenheid bewaren. Als er in onze cultuur dingen zitten die vrouwen onderdrukken dan moet dit maar uit onze cultuur geschrapt worden. Zo zag ik onlangs een BBC documentaire waarbij men vrouwen met hete strijkijzers bewerkte in hun gezicht, dat mag men niet aanvaarden, wat ook de cultuur is.

Veer : er is autoriteit nodig om dit soort dingen

tegen te spreken. Alleen sta je dan nergens. Het is hier dat vrouwenbewegingen een belangrijke rol spelen. Ze geven een signaal dat sommige zaken niet kunnen en dat stimuleert veranderingen. Hier en in het Zuiden blijven vrouwenbewegingen daarom zeer zinvol.

Veel programma's voor vrouwen worden beslist door mannen.

Chris : als je op het Afrikaanse platteland vrouwen wil bereiken, moet je rekening houden met de geldende beslissingsstructuren. De medewerking van de dorps-oudste of chef is nodig om bij de vrouwen te geraken. Dit moet je aanvaarden of je bereikt je doel niet. In dit geval is het proces ondergeschikt aan het doel.

Je hoeft niet akkoord te zijn met de tradities, maar in respect ervoor kan je veel ten goede veranderen voor de vrouwen.

Veer : neem het voorbeeld van microkredieten, de meeste leningen gaan naar vrouwen en met succes. Vrouwen zijn betrouwbare klanten, ze gaan heel zorgzaam met het geld om. Dat het mannen zijn die deze organisaties leiden is een feit. Maar daar mag je je niet blind op staren. Microkredieten zijn een belangrijke hefboom voor verandering. Vrouwen nemen hun lot in eigen handen. En reken maar dat ze op die manier ook aan hun empowerment zullen werken.

Duurt het allemaal niet wat te lang?

Tine : alles vraagt tijd. Kijk maar eens naar onze geschiedenis. Tussen het stemrecht voor vrouwen in 1948 en vandaag zit zestig jaar, en we zijn er nog

Als er in onze cultuur dingen zitten die vrouwen onderdrukken dan moet dit maar uit onze cultuur geschrapt worden.

Chris

© Jos Verhoogen

niet helemaal. Gaan we dan verwachten dat het Zuiden het allemaal in versneld tempo moet doen?

Veer : toch is sturing nodig. Om vrouwen kansen te geven in de politiek kan je lang wachten tot het vanzelf gebeurt. De invoering van het ritssysteem en de quota is een goede zaak geweest die heel wat kansen voor vrouwen hebben gegeven. Een goed voorbeeld uit het Zuiden is het werk van zuster Jeanne Devos. Zij zit ook niet te wachten tot het werk van haar huisarbeidsters erkend wordt als arbeid. Zij heeft met de oprichting van haar beweging heel duidelijk het stuur in handen genomen.

Moeten vrouwen niet dringend zelf in actie komen?

Chris : dat doen ze ook. Alleen hebben ze het zo druk dat ze gewoon geen tijd hebben voor politiek of discussies over gender. Wie kan het zich permitteren om ermee bezig te zijn? Niet diegenen voor wie elke dag een uitdaging is om te overleven.

Tine : vrouwen moeten ook aanvaarden dat er grote biologische verschillen zijn die gevolgen hebben op vele terreinen. Door het eenvoudige feit dat het vrouwen zijn die kinderen krijgen, lopen zij meest risico om te sterven in het kraambed. Ik geloof vooral in het complementaire van beide geslachten.

Veer : ik denk dat we ook oog moeten hebben voor de jongens in het verhaal. We hebben de mond vol over onderwijs en empowerment van meisjes. Maar jongens moeten ook hun weg vinden in dit samenlevingsmodel. Daar is op dit moment weinig aandacht voor.

Vrouwen zijn betrouwbare klanten, ze gaan heel zorgzaam met het geld om.

Veer

Fedra Van Huyse, Coöperant voor Wereldsolidariteit in de Filippijnen

Fedra zoekt het niet direct dicht bij huis. In 2004, ze was toen 24 jaar, woonde ze een jaar in China. Na een opleiding ontwikkelings samenwerking vertrok ze in juni van dit jaar naar de Filippijnen, nu in opdracht van Wereldsolidariteit.

Een jonge vrouw in Azië en helemaal alleen? Fedra verstaat als geen ander de kunst om zich op heel korte tijd te omringen met vrienden en kennissen.

En ze maakt gebruik van alle technische middelen om in contact te blijven.

Bellen, sms-en, mailen, en natuurlijk de weblog : het moderne dagboek.

Brieven schrijven roept bij deze generatie het beeld op van een ganzenveer...

’ In Azië, een continent met een leger aan goedkope arbeidskrachten, slaat Wereldsolidariteit de nagel op de kop. Om uit de cirkel van armoede te geraken is “waardig werk” de sleutel. We steunen veranderingsprocessen die onomkeerbaar zijn.

Wat zijn je eerste indrukken over de situatie van vrouwen in Azië?

Als westerse vrouw ondervind ik geen discriminatie. Maar ik merk wel dat de vrouwen hier, zeker op het platteland, veel minder kansen hebben. Ze werken vooral in de informele sector en worden uitgebuit.

De verschillen in Azië zijn ook zeer groot. In de Filipijnen en Indonesië bijvoorbeeld vind je vrouwen terug tot in de hoogste posities. Ze mogen gekleed gaan zoals ze willen en kunnen alleen op reis gaan. In landen als India, Sri Lanka en Bangladesh is dat voor veel vrouwen ondenkbaar. Toen ik onlangs in Bangalore (India) was, vroegen mensen, vooral mannen, me of mijn vader het er wel mee eens was dat ik daar alleen was.

Wat zijn voor jou de opvallende verschillen met ons land?

Ik weet dat er ook in België een verschil is tussen de lonen van mannen en vrouwen. Maar in Azië is dat verschil veel groter. Ook als ze samen werken en exact dezelfde job doen. Het traditionele rollenpatroon zit er nog diep ingebakken. Vrouw zijn staat synoniem voor huishouden, kinderen en weinig vrije tijd. Groot is dan ook hun verwondering wanneer ik vertel dat het huishouden doen mij helemaal niet ligt. Ik ben een kluns in de keuken, en daarenboven heb ik twee linkerhanden.

Maar het grootste verschil zit wel in het feit dat de meeste vrouwen werken in de informele sector. Ze hebben het inkomen nodig, dus ze aanvaarden elke job, hoe slecht betaald en onzeker ook. Mannen zijn kieskeuriger en aanvaarden niet zomaar elke job.

Het probleem van dit soort werk is niet alleen dat ze slecht betaald zijn, er is vooral geen enkele vorm van sociale bescherming. Niet tegen ziekte, niet tegen ontslag, geen pensioen, ... Bij de geringste tegenslag is het de kortste weg naar armoede.

Vermits vooral vrouwen deze jobs doen, klopt het trieste plaatje : armoede heeft een vrouwengezicht.

Wat hoop jij te bereiken als medewerker voor Wereldsolidariteit?

Veel. Jeugdige optimisme misschien? Ik hoop de partners die Wereldsolidariteit steunt in Azië te kunnen bijstaan bij de uitvoering van hun projecten. Zij voeren hun projecten uiteraard zelf uit.

Ik wil hen helpen zich organisatorisch te versterken, een beter financieel management te verwerven en beslissingsprocessen nog democratischer te maken. Ik werk hier samen met 26 partners, organisaties die stuk voor stuk werken aan verandering.

Ik geloof er rotsvast in dat wat Wereldsolidariteit biedt aan organisaties in het Zuiden niets te maken heeft met die druppel op de hete plaat. We steunen veranderingsprocessen die onomkeerbaar zijn.

Wat voor ons soms heel weinig lijkt, kan voor hen een wereld van verschil betekenen. Garteke, de kledingfederatie van SBSI in Indonesië, kon dit jaar dankzij de financiële steun een seminarie organiseren, een kantoor inrichten, een laptop aanschaffen, enzovoort... Plots heeft deze vakbond veel meer mogelijkheden. Hun impact op de arbeidsomstandigheden van de arbeiders in de kledingindustrie is veel groter nu.

Nieuwe wenskaarten van Wereldsolidariteit

Bestel snel en geef je eindejaarswensen dat tikkeltje meer. Lees de brief binnenin deze Wereldburger.

www.wereldsolidariteit.be

Schone Wereld leren Campagne

Wereldsolidariteit in jouw regio :

- Antwerpen - Johan de Kort
Tel: 03 220 12 09 - johan.dekort@acw.be
- Kempen - Jef Vanhoof
Tel: 014 40 31 60 - jef.vanhoof@acw.be
- Mechelen - Bertout Hellemans
Tel: 015 29 25 53 - bertout.hellemans@acw.be
- Brussel - Leen Vanderhulst
Tel: 02 508 89 10 - leen.vanderhulst@acw.be
- Leuven - Bart Vanwildemeersch
Tel: 016 29 81 28 - bart.vanwildemeersch@acw.be
- Limburg - Christine Kruyfhooft
Tel: 011 29 08 08 - christine.kruyfhooft@acw.be
- Zuid-Oost-Vlaanderen - Koen Browaeys
Tel: 055 23 79 02 - koen.browaeys@acw.be
- Waas en Dender - Jo De Cuyper
Tel: 03 760 13 56 - jo.decuyper@acw.be
- Gent/Eeklo - Herman Peeters
Tel: 09 269 96 69 - herman.peeters@acw.be
- Brugge - Mia Vandenberghé
Tel: 050 44 43 33 - mia.vandenberghé@acw.be
- Oostende-Westhoek - Ellen Lingier
Tel: 059 55 25 73 - ellen.lingier@acw.be
- Midden en Zuid-West-Vlaanderen
Liesbet Verboven
Tel: 056 23 37 17 - liesbet.verboven@acw.be

